

การศึกษาลวดลายชาติพันธุ์ชนเผ่า ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก
หมู่บ้านกระเหรี่ยงรวมมิตร
A Study on Ethnic Tribal Patterns in Karen Ruam Mitr Souvenir
Designs

Received: June 11, 2019; Revised: December 19, 2019; Accepted: December 27, 2019

กษิรา ภิวงศ์กูร¹, บุญชู บุญลิขิตศิริ², ภารดี พันธุภากร³

Kasira Phiwongkun, Bunchchoo Bunlikhitsir, Poradee Panthupkorn

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ มีวัตถุประสงค์ (1) หาปัญหาชนเผ่า สัญลักษณ์ที่มีคุณค่า และเป็นตัวตนของชาติพันธุ์ชนเผ่า (2) เพื่อออกแบบเรขศิลป์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ ศิลปะชนเผ่า เพิ่มความคิดสร้างสรรค์ การออกแบบร่วมสมัย สำหรับผลิตภัณฑ์ของใช้ของตกแต่ง และของที่ระลึกตามแนวโน้ม ในปัจจุบัน (3) เพื่อประเมินและหารสนิยมด้านผลิตภัณฑ์ของใช้ของตกแต่ง และของที่ระลึก แบบร่วมสมัยของผู้บริโภค โดยศึกษาการรับรู้เอกลักษณ์และการรับรู้ความหมายของกลุ่มผู้บริโภคประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ (1) กลุ่มลูกค้าเป้าหมายในการศึกษาความต้องการชนิดของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจำนวน 100 คน (2) กลุ่มรับค่าเป้าหมายในการทดสอบผลิตภัณฑ์ใหม่จำนวน 100 คนและ (3) ผู้เชี่ยวชาญด้านอัตลักษณ์ การออกแบบเรขศิลป์ และการออกแบบผลิตภัณฑ์จำนวน 3 คน พบว่า หมู่บ้านกระเหรี่ยงรวมมิตร ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าอยู่ 3 ชนเผ่า ได้แก่ กระเหรี่ยง อาข่า และม้ง แต่ละกลุ่มก็มีการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์เพื่อให้เข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อความอยู่รอดของตนเองการศึกษาที่เกี่ยวกับการออกแบบลวดลายผ้าของชาติพันธุ์ชนเผ่าได้ทำการศึกษาลวดลายผ้า ที่เป็นลวดลายโบราณดั้งเดิมและลายผ้าที่มีการประยุกต์ลวดลาย ภูมิปัญญาชนเผ่า หมู่บ้านกระเหรี่ยงรวมจำนวน 55 ลาย แจกเป็น 1.กระเหรี่ยง จำนวน 21 ลาย 2. ม้ง จำนวน 12 ลาย 3. อาข่า(อีเก้อ) จำนวน 22 ลายนำมาผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลทางเอกสารและภาคสนาม เพื่อนำมาวิเคราะห์ความต้องการสรุปความ

¹ นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยบูรพา (Doctoral students Visual Arts and Design Program, Faculty of Fine Arts, Burapha University)

e-mail: pantonecolor1@gmail.com

² อาจารย์ สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยบูรพา (Lecturer in Visual Arts and Design, Faculty of Fine Arts, Burapha University)

³ อาจารย์ สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยบูรพา (Lecturer in Visual Arts and Design, Faculty of Fine Arts, Burapha University)

ต้องการรสนิยม ทักษะคิดในด้านต่างๆของผู้บริโภค นำมาเป็นข้อมูลในการออกแบบให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ลวดลายที่ออกแบบกับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกนั้นควรกำหนดว่าจะนำลวดลายนั้น มาออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 10 ชนิด พบว่า ผู้บริโภคความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ภูมิปัญญาชนเผ่า หมู่บ้านกระเหรี่ยงรวมมิตรตามแนวนิยมแบบร่วมสมัย แยกตามผลงาน คือ ผลิตภัณฑ์มีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ อันดับที่ 1 ผ้าคลุมไหล่ ($\bar{X}$ 4.42) อันดับที่ 2 ($\bar{X}$ 4.34) กระเป๋าผ้า อันดับที่ 3 เสื้อยืดที่เข้ต เครื่องแต่งกาย ที่ระลึก ($\bar{X}$ 4.23) อันดับที่ 4 เนคไท ($\bar{X}$ 4.22) ผลิตภัณฑ์ที่มีความพึงพอใจในระดับมากได้แก่ อันดับที่ 5 หมอนอิง ($\bar{X}$ 4.17) อันดับที่ 6 แก้วน้ำ ที่ระลึก ($\bar{X}$ 4.12) อันดับที่ 7 เครื่องประดับชุดชนเผ่า อาข่า ($\bar{X}$ 4.00) อันดับที่ 8 เครื่องประดับชุดชนเผ่า ม้ง ($\bar{X}$ 3.68) อันดับที่ 9 เครื่องประดับชุดชนเผ่า กระเหรี่ยง ชุดที่ 1 ($\bar{X}$ 3.66) เมื่อผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อรูปแบบของที่ระลึก หมู่บ้านกระเหรี่ยงรวมมิตร ตามแนวนิยมแบบดั้งเดิมกับแบบร่วมสมัย พบว่า ความพึงพอใจต่อรูปแบบของที่ระลึก หมู่บ้านกระเหรี่ยงรวมมิตร ตามแนวนิยมแบบสมัยนิยม มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า แบบดั้งเดิม อย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ : ภูมิปัญญาชนเผ่า, การออกแบบเรขศิลป์, การออกแบบของที่ระลึก

Abstract

This study aims to (1) distinguish tribal wisdom, symbols of value and unique tribal identities, (2) apply native tribal designs for graphic design and product development in order to increase creativity in accordance with contemporary designs for souvenirs and (3) evaluate and identify product tastes for contemporary decorative items and souvenirs for consumers. The study researched consumers' acknowledgment of identifying features and significance. The sample group used in the research were comprised of (1) targeted clients for studying souvenir product type demand, consisting of 100 clients; (2) targeted clients for testing new products, consisting of 100 clients; and (3) experts on identity attributes, graphic design and product design, consisting of 3 experts. It was found that there were 3 ethnic groups in the Karen Ruam Mit Village: Karen, Akha and Hmong. Each group adjusted their identities to suit changing social contexts for their own survival.

Studies related to the design of ethnic tribe fabric patterns research various patterns on those fabrics, which can be traditional patterns from ancient times and applications of various patterns. Tribal wisdom in Karen villages can be grouped into 56 designs, in which there are 21 Karen patterns, 12 Hmong patterns, and 22 Akha patterns. Researchers collected data from documents and from practical applications to be used as a basis to analyze demand and to summarize consumer needs and attitudes in various

aspects, which is then considered when creating designs to suit the target group. Souvenir pattern designs have been defined in 10 different types of souvenirs. Consumer satisfaction with Karen Ruam Mit Village tribal wisdom souvenirs in terms of product design based on contemporary styles were classified by performance (highest levels of satisfaction). Products with “highest” levels of satisfaction were ranked as follows: Shawls were ranked in 1st place ($\bar{X}$ 4.42); cloth bags were ranked in 2nd place ($\bar{X}$ 4.34); T-shirts and clothing were ranked in 3rd place ($\bar{X}$ 4.23); and neckties were ranked in 4th place ($\bar{X}$ 4.22). Products with “high” levels of satisfaction were ranked as follows: Cushions were ranked in 5th place ($\bar{X}$ 4.17); souvenir glasses were ranked in 6th place ($\bar{X}$ 4.12); Akha tribal jewelry was ranked in 7th place ($\bar{X}$ 4.00); Hmong tribal jewelry was ranked in 8th place ($\bar{X}$ 3.68); Karen tribal set 1 was ranked in 9th place ($\bar{X}$ 3.66). When comparing results of satisfaction levels for different types of Karen Ruam Mit Village souvenirs according to the popularity of traditional and contemporary styles, it was found that satisfaction levels of contemporary style souvenirs had higher average satisfaction levels than traditional styles.

Keywords: Tribal Wisdom / Graphic Design / Souvenir product

บทนำ

ศิลปะการเย็บ การปัก การถัก หรือทอ ความงดงามตระการตาของ เอกลักษณ์และศิลปะผ้าชาวเขา เป็นงานฝีมือที่สร้างสรรค์ขึ้น ด้วยฝีมืออันชำนาญของสตรีชาวไทยภูเขา โดยอาศัยภูมิปัญญาการฝึกหัดเรียนรู้ และถ่ายทอดที่มีสืบทอดมาจากรุ่นบุรุษต่อกันมาหลายร้อยปี ผ้าชาวเขาจึงเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ วิถีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละชนเผ่าอย่างชัดเจน เอกลักษณ์แห่งลวดลายและ สีเส้นที่ปรากฏบนผืนผ้า ทั้งรูปแบบของการปัก การเย็บและการตกแต่งด้วยวัสดุต่างๆ ที่แตกต่างกันไป นอกจากจะแสดง เอกลักษณ์ ถึงความเป็นชนเผ่าแล้ว ยังแสดงถึงความสวยงาม ความละเอียดปราณีต ความคิดสร้างสรรค์ในการคิดลวดลายต่างๆ ที่มีการผสมผสานกันระหว่างลวดลายโบราณที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และลวดลายที่เกิดจากจินตนาการของผู้ทำได้อย่างน่าอัศจรรย์ ลักษณะผ้าชนเผ่า จึงถือเป็นศิลปหัตถกรรมที่แฝงไว้ด้วยทักษะฝีมือ และความสวยงามแห่งศิลปะ ลวดลายบนผืนผ้า ลักษณะเอกลักษณ์ลวดลาย หรือลวดลายเชิงสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนผืนผ้านั้น สามารถที่จำแนกความเป็นชนเผ่าในแต่ละชาติพันธุ์ได้อย่างชัดเจน ลักษณะดังกล่าวมักปรากฏให้เห็นอยู่บ่อยครั้งว่าลวดลายในลักษณะเดียวกันหรือมีความคล้ายคลึงกัน อาจพบเห็นได้ในกลุ่มชนเผ่าถึง 2 ถึง 3 กลุ่มชนเผ่าในขณะเดียวกัน แม้ในกลุ่มชนเผ่าเดียวกัน คำเรียกขานชื่อ ลวดลาย ที่เป็นลักษณะเดียวกัน ก็อาจมีการเรียกขานชื่อที่แตกต่างกันไป ในทางกลับกันชื่อลวดลายที่เรียกเหมือนกันก็อาจมีลักษณะที่ต่างกันไปก็ได้ทั้งนี้ล้วนขึ้นอยู่กับพื้นที่อยู่อาศัย การบอกเล่า หรือถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษที่สืบทอดกันมา ที่

แตกต่างกัน หรืออาจเป็นไปตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของผู้สร้างสรรค์ลวดลายนั้นๆ ที่ก็ต่างมีแนวคิดและมุมมองที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ลวดลายบางลักษณะที่สืบทอดกันต่อกันมา จากบรรพบุรุษหลายร้อยปีนั้น อาจไม่มีตำนานเล่าขานหรือไม่มีชื่อเรียกชัดเจน เป็นเพียงการสืบสานต่อจากรุ่นสู่รุ่นเท่านั้น(ศูนย์ส่งเสริมอาชีพระหว่างประเทศ 2557)

การออกแบบ แบบดั้งเดิมของงานหัตถกรรมชนเผ่า คือ มีการสะท้อนวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม มีการผลิต รูปแบบลวดลาย การใช้สี ที่แสดงเอกลักษณ์เฉพาะ ใช้สอยในครัวเรือน และสำหรับใช้ทางศาสนา พิธีกรรมต่างๆ รูปแบบลายผ้าเหล่านี้พัฒนาไปถึงจุดอิ่มตัว ทั้งด้านประโยชน์ใช้สอยและความงาม เป็นงานที่มีคุณค่าและเอกลักษณ์เฉพาะ ผลงาน ในส่วนนี้จึงอนุรักษ์ และรักษาคุณค่าดั้งเดิมในฐานะที่เป็นมรดกของชาติ (สุรพล ดำริห์กุล, 2548)

การออกแบบ แบบประยุกต์ คืองานที่ได้ออกแบบ ปรับเปลี่ยน หรือประยุกต์ขึ้นใหม่ อันมีเหตุปัจจัยดังนี้

- ตามเทคโนโลยี นวัตกรรม การค้นพบวัสดุใหม่ กระบวนการผลิตใหม่
- ตามทัศนคติ วิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ พฤติกรรมผู้บริโภค การแข่งขันทางธุรกิจ
- ตามการผสมผสาน แนวคิด นำรูปแบบเดิมมาต่อยอดเป็นผลงานรูปแบบใหม่ ตามแนวโน้มในปัจจุบัน เช่นเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกรูปแบบต่างๆ

ในส่วนนี้ควรมีการออกแบบให้เหมาะสมกับการใช้งานในปัจจุบัน และควรมีการพัฒนารูปแบบให้ทันสมัย (สุรพล ดำริห์กุล, 2548)

ประเด็นปัญหา ของการพัฒนา ภูมิปัญญาชนเผ่า ชนเผ่า คือศักยภาพในการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้ใช้งานหลากหลาย เหมาะสมกับวิถีชีวิตปัจจุบัน ด้วยกระบวนการทัศน์ใหม่ (Paradigm Shift) ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ และเรขศิลป์ ที่ประยุกต์ใช้ให้เกิดรูปแบบที่เฉพาะตัว สร้างอัตลักษณ์ร่วมสมัยให้กับผลิตภัณฑ์ และสร้างตราสินค้า โดยผสมผสานบทบาทหน้าที่ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า เพื่อให้ชุมชนได้หันมาแสดงบทบาทในการช่วยสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างมีระบบแบบแผนโดยนำมาสร้างให้เกิดเป็นแม่แบบ (Models) ด้วยการสร้าง "รูปแบบ เนื้อหา และกระบวนการ " ที่ทำให้คนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับบริบทของสังคมปัจจุบัน อันจะนำมาซึ่งรูปแบบของสินค้าที่มีอัตลักษณ์ อันเป็นเสน่ห์ของกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- (1) หาภูมิปัญญาชนเผ่า สัญลักษณ์ที่มีคุณค่า และเป็นตัวตนของชาติพันธุ์ชนเผ่า
- (2) เพื่อออกแบบเรขศิลป์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ ศิลปะชนเผ่า เพิ่มความคิดสร้างสรรค์ การออกแบบร่วมสมัย สำหรับผลิตภัณฑ์ของใช้ของตกแต่ง และของที่ระลึกตามแนวโน้ม ในปัจจุบัน
- (3) เพื่อประเมินและหารสนิยมด้านผลิตภัณฑ์ของใช้ของตกแต่ง และของที่ระลึก แบบร่วมสมัยของผู้บริโภค

ขอบเขตของงานวิจัย

1. ขอบเขตของด้านพื้นที่

หมู่บ้านรวมมิตร ต.แม่ยาว อ.เมืองเชียงราย จ.เชียงราย ซึ่งได้รับการประเมินให้เป็นแหล่งชุมชนที่เป็นแหล่งแหล่งท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์บนเส้นทางท่องเที่ยวเศรษฐกิจในจังหวัดเชียงราย อันประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่า 3 ชนเผ่า ได้แก่ กะเหรี่ยง อาข่า และม้ง แต่ละกลุ่มก็มีการปรับเปลี่ยน อัตลักษณ์เพื่อให้เข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ก็เพื่อความอยู่รอดและดำรงความเป็นเผ่าพันธุ์ของตนเอง (การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย, 2560)

2. ขอบเขตของด้านเนื้อหา

2.1 ศึกษา อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ชนเผ่า กะเหรี่ยง อาข่า และม้ง ในหมู่บ้านรวมมิตร ต.แม่ยาว อ.เมืองเชียงราย จ.เชียงราย ศิลปะวัฒนธรรม และวิถีชีวิต จากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2 ศึกษารูปแบบของงานผ้าชาวเขา ที่นำมาวางหลักเกณฑ์การออกแบบร่วมสมัย จะศึกษาเฉพาะข้อมูลผ้าชาวเขาที่มีลักษณะเด่นของกลุ่มชนเผ่าที่ อาศัยอยู่ในหมู่บ้านรวมมิตร ต.แม่ยาว อ.เมืองเชียงราย จ.เชียงราย เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่า ที่อาศัยอยู่ในเขตที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ตั้งหลักแหล่งเป็นกลุ่มใหญ่ มีการทำงานหัตถกรรม “เย็บ ปัก ถัก ทอ” ซึ่งเป็นเอกลักษณ์และศิลปะลวดลายผ้าชาวเขา ที่มีชื่อเสียง มีความงาม และเป็นสิ่งสะท้อนถึงรูปแบบศิลปะผ้าชาวเขาอย่างเด่นชัด โดยผู้วิจัย จะนำมาจัดหมวดหมู่ รูปแบบที่มีความคล้ายคลึงกัน และวิเคราะห์หารูปแบบเฉพาะที่มีความโดดเด่นของแต่ละชนเผ่า

2.3 ศึกษาการออกแบบร่วมสมัย ที่ใช้ในการผลิตภัณฑ์ กรรมวิธีการผลิต วัสดุที่ใช้แนวคิด

การออกแบบ ที่เหมาะสมกับการใช้งานที่ตรงตามความต้องการในชีวิต ของผู้บริโภคในปัจจุบัน

2.4 ศึกษาพฤติกรรมกลุ่มผู้บริโภค

3. ขอบเขตด้านการออกแบบ

3.1 ออกแบบเรขศิลป์ ที่สามารถนำลวดลาย มาประยุกต์ใช้ในงานออกแบบ ร่วมสมัย

3.2 ออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ สินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน สวยงาม มีประโยชน์ใช้สอย และวัสดุที่เหมาะสม ที่ เป็นความต้องการของผู้บริโภค และการผลิตในปัจจุบัน โดยใช้แรง บันดาลใจมาจากศิลปะชนเผ่า

4. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1 กลุ่มผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายคือผู้บริโภคกลุ่ม ประชากรอายุประมาณ 25 - 60 ปี จำนวน 100 จากการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคและด้านการตลาดพบว่ากลุ่มประชากรที่จัดอยู่ในช่วงวัยทำงานที่ร่วมมีฐานะในครอบครัวเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อนิยมสินค้าที่มีรูปแบบทันสมัยเพื่อเพิ่ม

ภาพลักษณ์ให้กับตนเองซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อความสนใจในเรื่องของการออกแบบ ที่ผู้วิจัยได้นำมาพิจารณาเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักในการทำวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่า ในหมู่บ้านรวมมิตร ต.แม่ยาว อ.เมืองเชียงราย จ.เชียงราย ซึ่งในหมู่บ้านก็มีประชากรที่หลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ด้วยกันกลุ่มชาติพันธุ์หลักที่มีอยู่ในชุมชนก็ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง อาข่า และม้ง รวมถึงกลุ่มคนไทยพื้นราบที่เข้าไปทำมาหากิน แต่ละกลุ่มมีลักษณะสังคม วัฒนธรรมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนถึงศิลปะการสร้างสรรค์งานศิลปะและหัตถกรรม วัสดุพื้นถิ่น กระบวนการผลิต แต่ละกลุ่มก็มีการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์เพื่อให้เข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ก็เพื่อความอยู่รอดและดำรงความเป็นเผ่าพันธุ์ของตนเอง ทำการสำรวจ และนำมาวิเคราะห์ จัดกลุ่มรูปแบบที่มีความคล้ายคลึงกัน แยกแยะ เปรียบเทียบลักษณะที่โดดเด่น เฉพาะทางของแต่ละชนเผ่ามาผสมผสานกับแนวคิดการออกแบบร่วมสมัย โดยการออกแบบสร้างรูปแบบใหม่ขึ้น นำรูปแบบเดิมมาต่อยอดเป็นผลงานรูปแบบใหม่ ให้มีลักษณะที่ง่าย ที่ยังสื่อถึงความงาม แสดงถึงลักษณะเด่นของศิลปะผ้าชนเผ่าแบบดั้งเดิม นำไปทดลองโดยใช้กับกลุ่มผู้บริโภค ปรับปรุงแก้ไข ซึ่งจะได้มาซึ่งต้นแบบผลิตภัณฑ์ และลดตาย

เรขศิลป์

ตารางที่ 1 ขั้นตอน วิธีการดำเนินการวิจัย และผลลัพธ์

ขั้นตอน	วิธีการดำเนินการวิจัย	ผลลัพธ์
1. ศึกษารูปแบบของงานผ้าชาวเขาแบบดั้งเดิม ลักษณะสังคม วัฒนธรรมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนถึงศิลปะการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้า วัสดุพื้นถิ่น กระบวนการผลิต ปัญหา และความเชื่อ	การวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การศึกษาค้นคว้า 1. ศึกษาและสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องของศิลปะชาวเขาทั้ง 3 ชนเผ่า 2. สัมภาษณ์บริบทต่างๆในสังคมปัจจุบัน 3. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญและผู้สืบสานศิลปะผ้าชนเผ่าจำนวน 3 ราย	ได้มาซึ่งองค์ความรู้ได้ 1. ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ 3 ชนเผ่า 2. ได้ข้อมูลทางด้านศิลปะการออกแบบศิลปะหัตถกรรมศิลปวัฒนธรรม เครื่องมือเครื่องใช้ สภาพความเป็นอยู่ 3. ได้องค์ความรู้ด้านการผลิต การถ่ายทอดเทคนิควิธีการ วัสดุจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ขั้นตอน	วิธีการดำเนินการวิจัย	ผลลัพธ์
2. การวิเคราะห์อัตลักษณ์ของ ศิลปะผ้าชนเผ่า เพื่อเป็น แนวทางในการออกแบบ	1. วิเคราะห์เนื้อหา 2. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ	การจัดการองค์ความรู้ 1. ได้เอกลักษณ์และศิลปะ ลวดลายผ้าชาวเขาที่มีชื่อเสียง มีความงาม และเป็นสิ่งสะท้อน ถึงรูปแบบศิลปะผ้าชาวเขาอย่าง เด่นชัด 2. จัดหมวดหมู่ รูปแบบที่มีความ คล้ายคลึงกัน 3. วิเคราะห์หารูปแบบเฉพาะที่มี ความโดดเด่นของแต่ละชนเผ่า
3.การออกแบบร่วมสมัย และ สร้างอัตลักษณ์สินค้าชาติพันธุ์	1.สร้างแนวคิดในการออกแบบ ลักษณะเด่นของศิลปะผ้าทอ ชาวเขา 2. ร่างแนวคิดในการออกแบบ 3. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ของที่ปรึกษา 4.ประเมินผลงานออกแบบโดย ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ใหม่ ออกแบบเรขศิลป์ ออกแบบอัตลักษณ์	1. ออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์ ใหม่ 2. การออกแบบลวดลายที่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ใน เทคโนโลยีปัจจุบัน 3. ต้นแบบผลงานการออกแบบ ที่นำไปผลิต
4. การประเมินผู้บริโภคและ รสนิยมของผู้บริโภค	การวิจัยเชิงปริมาณ การใช้ แบบสอบถามวัดค่าความพึง พอใจ	ผลของความคิดเห็นของกลุ่ม ตัวอย่าง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านกระเหรี่ยงรวมมิตร ซึ่ง บ้านรวมมิตรเป็นหมู่บ้าน หนึ่งที่นักท่องเที่ยวนิยมเข้าไปสัมผัสกับวิถีชีวิตของชนเผ่า ซึ่งรวมความถึงการชื่นชมความงามของ ธรรมชาติ บ้านรวมมิตรเป็นหมู่บ้านหนึ่งในจังหวัดเชียงรายที่มีนักท่องเที่ยวเลือกที่จะมาเยือน ทั้งนี้เพราะ บ้านรวมมิตรเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งคนที่มาเที่ยวจำนวนมากในแต่ละปีนั้นก็ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ภายในหมู่บ้านจึงจะมีอาชีพขายของที่ระลึกทางการ ท่องเที่ยวในบ้านของตนเอง

ภาพที่ 2 การท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านกระเหรี่ยงรวมมิตร และสภาพร้านขายของที่ระลึกภายในหมู่บ้าน

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่า หมู่บ้านรวมมิตร มีประชากรที่หลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ด้วยกันกลุ่มชาติพันธุ์หลักที่มีอยู่ในชุมชนก็ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง อาข่า ม้ง ปัจจุบันมีทั้งหมด 325 ครัวเรือน แบ่งเป็น ชาย 1,455 คน หญิง 1,385 คน ประชากรทั้งหมด 2,840 คน (ที่มา : อบจ ต.แม่ยาว 2561)

1. สภาพทั่วไปของของที่ระลึก ในหมู่บ้านกระเหรี่ยงแม่ยาว

“หมู่บ้านรวมมิตร” ด้วยการที่มีชนเผ่ากะเหรี่ยงเป็นชนเผ่าที่อยู่มากเป็นอันดับต้น นักท่องเที่ยวจึงเรียกกันติดปากว่า “หมู่บ้านกะเหรี่ยงรวมมิตร” จากการสำรวจความนิยมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่ขายของ พบว่านักท่องเที่ยวพอใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ ผ้าปักชาวเขาแท้ และชุดชาวเขาจากถิ่นกำเนิด แต่จริงๆ แล้วสินค้าเหล่านั้นที่นำมาขายทั้งหมดเป็นสินค้าที่สั่งมาจากโรงงานในเมืองทั้งสิ้น และไม่มี การแยกว่าชุดไหนเป็นของชนเผ่า ไตเพียงแค่ว่าขายธรรมดา และสิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวังที่จะเจอ กับ ภาพของการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว คือการที่ชาวบ้านใส่ชุดประจำเผ่า แต่เมื่อมาสัมผัสจริงกับไม่มี ภาพเช่นนั้น

ภาพที่ 3 ร้านขายของที่ระลึกในหมู่บ้านกระเหรี่ยงรวมมิตร

สภาพทั่วไปในร้านขายของที่ระลึกภายในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ของที่นำมาขายเป็นสินค้าที่สั่งมาจาก โรงงาน ตัดเย็บจากเครื่องจักร ผลิตภัณฑ์คล้ายคลึงกับสถานที่อื่นๆ ทั่วไป

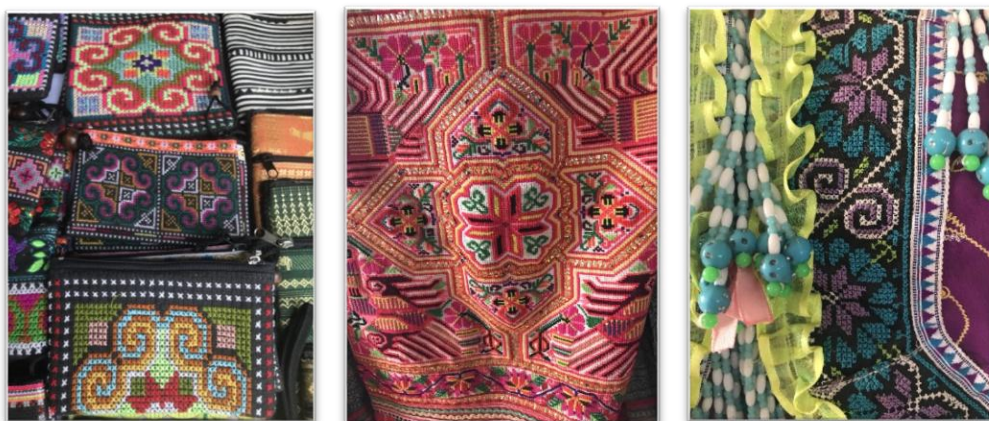
ผ้าทอกะเหรี่ยง จัดเป็นงานช่างฝีมือประเภทผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า ที่นิยมทำกันมานานแล้ว ในชุมชนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงแทบทุกบ้าน ถือเป็นศิลปะพื้นบ้านชนิดหนึ่ง โดยจะทอด้วยเครื่องทอผ้าแบบ

ก็เอว จะมีลักษณะพิเศษสามารถเคลื่อนย้ายไปทอในที่ต่างๆ ได้อย่างง่ายดาย จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ของหมู่บ้าน ทำให้ทราบว่ามีการนันทั่งตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายายและได้ถ่ายทอดสืบต่อมา ก็ทอผ้าในยุคก่อนทำจากไม้สัก เพราะเป็นไม้เนื้ออ่อน ผ่าตัดแต่งเป็นรูปทรงง่าย ส่วนลวดลายผ้าที่ทอนั้นก็มีเพียงไม่กี่ลาย เช่น ลายเมล็ดตฟักทอง ลายดอกพริก ลายแมงมุม และลายหัวเต่า ซึ่งล้วนได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังนิยมใช้ลูกเต๋อยปักตกแต่งบนผืนผ้าอย่างสวยงาม สำหรับวัตถุดิบหลักที่นำมาใช้ในการทอผ้า คือ ฝ้าย ทั้งนี้เพราะดูความชื้นได้ง่ายผู้สวมใส่จะรู้สึกเย็นสบายเหมาะกับอากาศเมืองร้อน อีกทั้งยังปลูกได้ทั่วไป นับเป็นเอกลักษณ์ของผ้าทอพื้นเมืองชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงอย่างแท้จริง

ภาพที่ 4 ผ้าทอ และ กี่ทอผ้าของชนเผ่ากะเหรี่ยง เป็นกี่ขนาดเล็ก สามารถพกพาได้

การทำผ้าเขียนเทียนเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวเขาเผ่าม้ง มาแต่บรรพบุรุษ รุ่นสู่รุ่นมาจนถึงปัจจุบันและการเย็บปักถักร้อยเป็นประเพณีวัฒนธรรมของชาวชนเผ่าม้งที่ผู้หญิงม้งทุกคนจะต้องฝึกปักให้เป็นตั้งแต่เด็กเพื่อใช้ในครอบครัวเพราะสมัยก่อนไม่มีเสื้อผ้าขาย ในสมัยโบราณถือว่าถ้าสตรีที่ปักผ้าไม่เป็นก็จะได้แต่งงาน เนื่องจากถ้าใครแต่งงานกับผู้หญิงที่ปักผ้าไม่เป็นก็จะเย็บเสื้อผ้าให้กับลูกและสามีสวมใส่ไม่ได้ ฉะนั้นสตรีเผ่าม้งทุกคนจะต้องปักผ้าและเขียนผ้าเป็นทุกคน ชนเผ่าม้งในหมู่บ้านรวมมิตรจากการสำรวจไม่นิยม เขียนเทียนแบบดั้งเดิมแล้ว งานที่ปรากฏเป็นงานเขียนเทียนแบบผสมผสาน มีการคิดลวดลายขึ้นมาเอง และเขียนผ้าฝ้ายพื้นเมือง ซึ่งมีความง่าย และเร็วกว่า

ภาพที่ 5 ผลิตภัณฑ์ผ้าปักชนเผ่าม้ง ที่เป็นลวดลายประยุกต์ และแบบดั้งเดิมผสมผสานกัน

ชนเผ่าอาข่าในหมู่บ้านรวมมิตร ที่ยังคงมีวิถีชีวิตแบบชนเผ่า และ วัฒนธรรมแบบเดิมๆ การดำรงชีวิตของชาวเขาชาวดอยส่วนใหญ่ จะทำอะไรทำสวนเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจาก ในสมัยก่อนอาข่า นิยมทำเกษตรไม่ว่าจะเป็นการทำไร่ ทำสวนเพราะเป็นชีวิตที่เคยอาศัยอยู่บนดอยสูงจึงมี อาชีพการเกษตร เป็นส่วนใหญ่ส่วน จะพบมีผู้สูงอายุที่ออกมาแต่งกายแบบดั้งเดิม เพื่อเร่ขายของ และให้บริการถ่ายภาพ กับนักท่องเที่ยว ครั้งละ 20 บาท โดยผลิตภัณฑ์เดิม ยังคงเป็นรูปแบบดั้งเดิม แต่แต่ร้ยความนิยมจาก ชาวต่างชาติได้สูง ราคาขายอยู่ที่ตัวละ 4,000 – 10,000 บาท

ภาพที่ 6 ผู้สูงวัยชาวอาข่า กับการแต่งกายประจำชนเผ่า ในหมู่บ้านรวมมิตร

ภาพที่ 7 หมวกอาข่า พื้นมีสีดำ มีการปักตกแต่งด้วยลูกเดือย กระดิ่ง ตกแต่งลายตามแบบของชนเผ่าอาข่า มีการตกแต่งด้านหลังของหมวกเพิ่มขึ้นด้วย

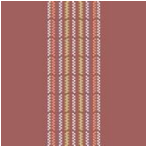
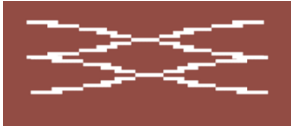
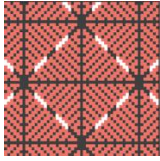
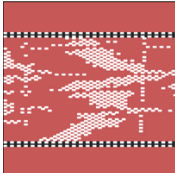
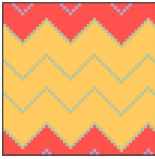
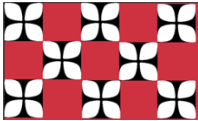
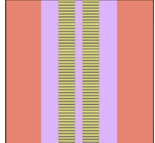
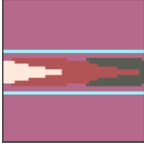
2. ผลการศึกษา เทคนิค “เย็บ ปัก ถัก ทอ” ลวดลาย แบบดั้งเดิม

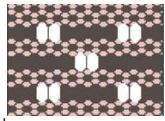
การศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัย ที่พบว่า ลักษณะ ศิลปะหัตถกรรม เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ผ้าปักชาวเขา หรือ ผ้าชาวเขา เป็นงานฝีมือที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วยฝีมืออันชำนาญ ชนเผ่าเหล่านั้นๆ คือ เทคนิค “เย็บ ปัก ถัก ทอ” เป็นเอกลักษณ์และศิลปะลวดลายผ้าชาวเขาที่มีชื่อเสียง มีความงาม และเป็นสิ่งสะท้อนถึงรูปแบบ ศิลปะผ้าชาวเขาอย่างเด่นชัด ผลการศึกษา เทคนิค “เย็บ ปัก ถัก ทอ” ลวดลาย แบบดั้งเดิม สามารถวิเคราะห์ออกมาได้ดังนี้

คุณลักษณะเด่นของงานเย็บ “เย็บ ปัก ถัก ทอ” ลวดลาย ที่เป็นเอกลักษณ์และศิลปะลวดลาย ผ้าชาวเขา หมู่บ้านกระเหรี่ยงรวมมิตร เพื่อนามาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐาน และผลการสัมภาษณ์ เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ สามารถวิเคราะห์ออกมาได้ดังนี้

2.1 เอกลักษณ์และศิลปะ “เย็บ ปัก ถัก ทอ” ลวดลาย ชนเผ่ากระเหรี่ยง มีอัตลักษณ์สะท้อนให้เห็นถึงชีวิตที่เรียบง่าย และผูกพันกับธรรมชาติได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างสรรค์ให้ก่อเกิด ลวดลายและสีสันบนผืนผ้า ไม่เน้นความโดดเด่นเท่ากับชนเผ่าอื่น แต่ดึงเอาความเรียบง่ายที่แฝงไปด้วย ความประณีตอันเป็นวิถีของชนเผ่า ลวดลายบนผืนผ้าของกระเหรี่ยงส่วนใหญ่ จะใช้ลวดลายโบราณดั้งเดิม ที่สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษ และในปัจจุบัน อาจมีการผสมผสานลวดลายที่เกิดจากจินตนาการของผู้ ทอ ชนเผ่ากระเหรี่ยงยังมีเทคนิคการทอลายสลัสี เทคนิคการจก เทคนิคการยกดอก การปัก ประดับด้วย ด้ายหรือพรมหลากสีให้เป็นลวดลาย และการปักประดับตกแต่งด้วยลูกเดือย ซึ่งสร้างความโดดเด่นอย่าง ชัดเจน เทคนิคการทอผ้าของกระเหรี่ยง มีลำดับขั้นตอน ตั้งแต่การเรียงด้าย โดยใช้เส้นด้ายที่มีสีสันทันและ จำนวนตามลวดลายที่ได้กำหนดไว้ วนไปตามหลักไม้ที่นำมาขึ้นเป็นหลักอย่างเป็นระเบียบ ซึ่งกระเหรี่ยง นิยมทอผ้าด้วยกี่เอว ซึ่งเป็นกี่ขนาดเล็ก ต้องอาศัยความชำนาญในการทอ เพื่อให้ได้ฝีมือที่สม่ำเสมอ จึงจะ ทำให้เนื้อผ้าที่ทอ เกิดความแน่น เรียบเนียนตลอดทั่วทั้งผืน

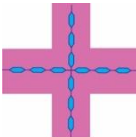
ตารางที่ 2 ผลของการประยุกต์ลวดลายจากอัตลักษณ์ศิลปะ “เย็บ ปัก ถัก ทอ” ของชนเผ่ากระเหรี่ยง เพื่อใช้ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ จำนวน 21 ลาย

 เซะเคิ้ล หรือ ลายเส้นยาวต่อเนื่อง	 ปะทั้นดองหงายจุด ลาย “แมงมุม”	 ซุยคองเหลาะ หรือ เส้นตีนหมา	 ลายตำมิงคลี ลาย “ดวงตา”
 คูน หรือ ลายปิ่นปัก ผม	 เนงโคพู หรือ ลายผ้าที่ใช้สำหรับพิธีหมั้น	 ลายกะโจ้ว ลาย “ปลายประดับ”	 ตะซ้อเถาะ หรือ ลายดอกไม้หกเหลี่ยม
 บายโซ้ว หรือ ลาย สี่เหลี่ยมขนมเปียก ปูน	 ก้อยกอง หรือ ลายคดโค้ง	 กะโจ้ว ลาย “ปลาย ประดับ”	 เพ้อโดะ หรือ ลายงู เหลี่ยม
 ปะทั้นดอง หรือ ลาย แมงมุม	 โถ้วหลี่เคาะ หรือ ลายคองกเขา	 ตะก้อเหล่ หรือ ลายตึงดูดหากัน	 สะกอพอหรือ ลายดอกมะเขือ

				
ทำสื่อโหรง หรือ ลายเส้น คู่	บายเกลื่อชะชิงมั่งหนึ่ง หรือ ลายยีนสลั่นอน	ตือติ หรือลายไข่มด	เบอะคาเคะ หรือ ลายปากลูกอ๊อด	อะพู หรือ ลายลูก

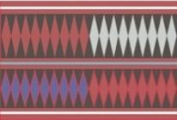
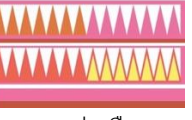
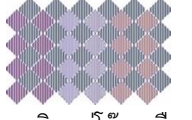
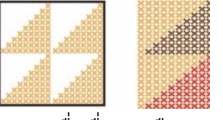
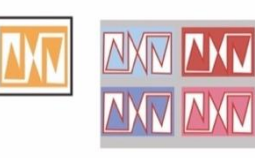
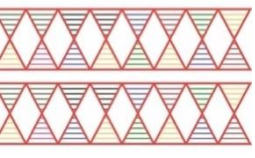
2.2 เอกลักษณ์และศิลปะ “เย็บ ปัก ถัก ทอ” ลวดลาย ชนเผ่าม้ง ลวดลายเอกลักษณ์ของชนเผ่าม้ง แสดงบุคลิกของชนเผ่าที่เป็นคนเข้มแข็ง ขยัน บากบั่น อดทน บุคลิกเฉพาะชนเผ่าม้งล้วนได้รับการถ่ายทอดออกมา ในลักษณะลวดลาย ที่สง่างาม ใช้สีโดดเด่น แสดงความมั่นใจ รูปทรงลวดลายที่ใช้มีความสมมาตรทั้ง บน ล่าง ซ้าย ขวา จนเกิดเป็นลวดลายที่สะดุดตา เทคนิคการสร้างลวดลายของชนเผ่าม้งโดยหลักแล้ว มีอยู่ 3 เทคนิค ประกอบด้วยการปัก การเย็บติด และการเขียนเทียน ทั้ง 3 เทคนิค จะมีวัสดุอุปกรณ์ที่ต่างกัน แต่จะสังเกตว่าศิลปะลวดลายของม้ง จะมีความละเอียดของชิ้นงานมาก จะมีลายต่อเนื่องกันจนเต็มแน่นตลอดทั้งผืน มีเทคนิคการตั้งลายหลัก ลายประกอบเล็กน้อย ต่างสีสลับหลั่นกันไป

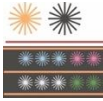
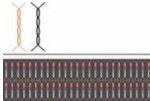
ตารางที่ 3 ผลของการประยุกต์ลวดลายจากอัตลักษณ์ศิลปะ “เย็บ ปัก ถัก ทอ” ของชนเผ่าม้ง เพื่อใช้ในการออกแบบร่วมสมัย จำนวน 12 ลาย

			
ก้าก้อ หรือ ลายกันหอย รูปแบบ 1	ก้าก้อหรือ ลายกันหอย รูปแบบ 2	โหว์ซั่ว หรือ ลายผักกูด	ก้งยา หรือ ลายใยแมงมุม
			
ป้อนเจ๋อจ้อ หรือ ลายหูเสือ	ค้อมมวนเจหรือ ลายดวงตาปลา	ลายปิ่นไต้หวัน หมายถึง “กากบาท	เหง้าฟ้ง หรือ ลาย แม่ม่าย
			
เหง่งก้า หรือ ลายตีนไก่	ลู้เบิ้ล หรือ ลายเมล็ดข้าวเปลือก	แน่นจ้อหรือ ลายตีนเสือ	กัวบัว หรือ ลายคอก

2.3 เอกลักษณ์และศิลปะ “เย็บ ปัก ถัก ทอ” ลวดลาย ชนเผ่าอาข่า อาข่าเป็นชนเผ่าที่มีความโดดเด่น และมีความตระการตา เป็นอย่างมาก การเย็บ การปัก การตกแต่งประดับประดา ในแต่ละชิ้นงาน ล้วนกระตุ้นความสนใจให้กับผู้พบเห็น เอกลักษณ์ศิลปะและลวดลาย ของชนเผ่าอาข่า เป็นการนำเอกลักษณ์ของธรรมชาติที่ปรากฏอยู่มาสร้างสรรค์ ผสมผสานกับลวดลายที่มาจากข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน จนเกิดเป็นเอกลักษณ์ที่สั่งสมมาจากบรรพบุรุษ เทคนิคการสร้างลวดลายเอกลักษณ์ของชาวเขาเผ่าอาข่า ส่วนใหญ่ใช้เทคนิคของ การปัก รองลงมาคือเย็บติดผ้าปะติด ทั้งเทคนิคการสร้างสรรคโดยการนำหอยเบี้ย เหรียญเงิน ลูกปัด ขนาดต่างๆ มาปักร่วมกับลายผ้า ซึ่งสร้างความตระการตาแก่ผืนผ้าอย่างยิ่ง

ตารางที่ 4 ผลของการประยุกต์ลวดลายจากอัตลักษณ์ศิลปะ “เย็บ ปัก ถัก ทอ” ของชนเผ่าอาข่า เพื่อใช้ในการออกแบบร่วมสมัย จำนวน 22 ลาย

 อาก่อ หรือ ลายเส้นทาง	 ลาค่อง หรือ ลายแถบแนก	 ลาถ่ หรือ ลายแถบเฉียงครึ่ง	 กู๋ทะทะ หรือ ลาย ก้างปลาเต็มตัว
 พานะ หรือ ลายแถบผ้าต่อสีกัน	 พะตือ หรือ ลายสามเหลี่ยม	 อาหยัหมัด๊ะ หรือ ลายปากนก	 ค้อแถว หรือ ลายดอกไม้
 อาลู่โหมะ หรือ ลายขาแมงมุม	 มะตือตือซู หรือ ลายก้อนหิน	 กู๋ทะทะ หรือ ลาย ก้างปลาครึ่งตัว	 โจวพะ หรือ ลายดอกหญ้า
 โจวเยอ หรือ ลายใบต้น อีอน	 อาลู่อาโล หรือ ลายลั่นผีเสื้อ	 ถ่อง หรือ ลายกลอง	 อาปะ หรือ ลายใบไม้

 ลายพายเป็นถึง “ลูกเต๋า”	 อาเค็ง หรือ ลายไยแมงมุม	 ซิมิจา หรือ ลายว่าน แสงอาทิตย์	 อาคือสือพู หรือ เขี้ยวหมา
 อาคือแพยา หมายถึง ตีนแมว		 อาหลู่ หมายถึง ผีเสื้อ	

ตารางที่ 5 การประยุกต์ใช้ลวดลาย ในการการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก หมู่บ้านกระเหรี่ยงรวมมิตร

 การออกแบบผ้าคลุมไหล่	 การออกแบบเสื้อยืดที่ระลึก	 การออกแบบเนคไท
 เครื่องประดับชุดชนเผ่า อาข่า	 ต้นแบบเครื่องประดับชุดชนเผ่า ม้ง	 เครื่องประดับชุดชนเผ่า กระเหรี่ยง
 กระเป๋าผ้า	 แก้วที่ระลึกใน	 การออกแบบหมอนอิง

จากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมีจำนวน 100 คน ผู้วิจัยได้มีการมีการประเมิน ประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค ที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก หมู่บ้านกระเหรี่ยงรวมมิตร ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกภูมิปัญญาชนเผ่า หมู่บ้านกระเหรี่ยงรวมมิตรตามแนวนิยมแบบร่วมสมัย แยกตามผลงาน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผ้าคลุมไหล่	4.42	.496	มากที่สุด
2. กระเป๋าผ้า	4.34	.476	มากที่สุด
3. เสื้อยืดที่เข้ต เครื่องแต่งกาย ที่ระลึก	4.23	.423	มากที่สุด
4. เนคไท ที่ระลึก	4.22	.416	มากที่สุด
5. หมอนอิง	4.17	.637	มาก
6. แก้วน้ำที่ระลึก	4.12	.537	มาก
7. เครื่องประดับชุดชนเผ่า อาข่า	4.00	.964	มาก
8. เครื่องประดับชุดชนเผ่า ม้ง	3.68	1.188	มาก
9. เครื่องประดับชุดชนเผ่า กระเหรี่ยง	3.66	.934	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ภูมิปัญญาชนเผ่า หมู่บ้านกระเหรี่ยงรวมมิตรตามแนวนิยมแบบร่วมสมัย แยกตามผลงาน พบว่า ผลิตภัณฑ์มีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ อันดับที่1 ผ้าคลุมไหล่ ($\bar{X}$ 4.42) อันดับที่ 2 ($\bar{X}$ 4.34) กระเป๋าผ้า อันดับที่ 3 เสื้อยืดที่เข้ต เครื่องแต่งกาย ที่ระลึก ($\bar{X}$ 4.23) อันดับที่ 4 เนคไท ($\bar{X}$ 4.22) ผลิตภัณฑ์ที่มีความพึงพอใจในระดับมากได้แก่ อันดับที่ 5 หมอนอิง ($\bar{X}$ 4.17) อันดับที่ 6 แก้วน้ำที่ระลึก ($\bar{X}$ 4.12) อันดับที่ 7 เครื่องประดับชุดชนเผ่า อาข่า ($\bar{X}$ 4.00) อันดับที่ 8 เครื่องประดับชุดชนเผ่า ม้ง ($\bar{X}$ 3.68) อันดับที่ 9 เครื่องประดับชุดชนเผ่า กระเหรี่ยง ชุดที่ 1 ($\bar{X}$ 3.66) ตามลำดับ

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลจากการวิจัย

ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบลวดลายผ้าของชาติพันธุ์ชนเผ่าได้ทำการศึกษาลวดลายผ้า ที่เป็นลวดลายโบราณดั้งเดิมและลายผ้าที่มีการประยุกต์ลวดลาย รวม จำนวน 55 ลาย แ่งเป็น 1.กระเหรี่ยง จำนวน 21 ลาย 2.ม้ง จำนวน 12 ลาย 3. อาข่า(อีก้อ) จำนวน 22 ลาย ซึ่งวิเคราะห์ความหมายออกแบบลวดลายทั้ง 55 แบบ สามารถจัดหมวดหมู่ตามความเชื่อของการออกแบบลวดลายได้ เป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ ลายที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากสัตว์, ลายที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติ, ลายที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากความเชื่อ, ลายที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากรูปทรงเรขาคณิต, ลายที่ได้รับแรงบันดาลใจจากมนุษย์, ลายที่ได้รับแรงบันดาลใจจากสิ่งของในชีวิตประจำวัน

เอกลักษณ์และศิลปะแห่งลวดลายที่ปรากฏบนพื้นผ้าของกลุ่มชาวไทยภูเขา ที่หมู่บ้านกะเหรี่ยงรวมมิตร มีการสั่งสมสืบทอดต่อเนื่องกันมานับแต่โบราณ นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ลวดลายบนผืนผ้านี้เกิดขึ้นอย่างสอดคล้องกับเรื่องราว วิถีชีวิตประเพณี และวัฒนธรรม ประจำชนเผ่า ด้วยความคิด คติชีวิต ที่ส่งต่อมาถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน อย่างแยบยล ก่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตนที่บ่งบอกถึงความเป็นชนเผ่าได้อย่างชัดเจน การอพยพย้ายถิ่น ส่งผลให้เกิดการถ่ายทอด และผสมผสานวัฒนธรรมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ภาษา ตลอดจนถึงศิลปะการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าอยู่ร่วมกันบ้าง ปรากฏให้เห็นอยู่บ่อยครั้งว่า ลวดลายในลักษณะเดียวกันหรือมีความคล้ายคลึงกัน บางคำเรียกขานชื่อ ลวดลาย ที่เป็นลักษณะเดียวกัน ก็อาจมีการเรียกขานชื่อที่แตกต่างกันไป

3. สรุปผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก โดยใช้ ภูมิปัญญาชนเผ่า หมู่บ้านกะเหรี่ยงรวมมิตรสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม

ของที่ระลึก การศึกษาพบว่า หมวดผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ที่นิยมในการซื้อเป็นของที่ระลึก เช่น เสื้อยืด แพซันเครื่องแต่งกาย (ผ้าคลุมไหล่, เนคไท) งานศิลปะและของตกแต่งบ้าน(หมอนอิง) และเครื่องประดับ จึงใช้ชุดข้อมูลนี้เป็นข้อมูลในการออกแบบ และคิดควบคู่ไปกับกระบวนการผลิต ในระบบอุตสาหกรรม และกระบวนการคิดสร้างสรรค์ เพื่อการออกแบบ เพราะระบบอุตสาหกรรมสามารถทำให้เกิดรายได้ด้วยการเพิ่มโอกาสของการขายให้มากขึ้น และจากการศึกษาพบว่า การออกแบบของที่ระลึก ควรมีแนวคิดหลักๆ คือจะต้องสามารถ ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจซื้อสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว นั้นได้ ไม่ว่าจะซื้อให้ตัวเองหรือเป็นของฝากเป็นการซื้อ ด้วยความประทับใจในผลิตภัณฑ์ คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย ที่สามารถใช้ในชีวิตประจำวันได้ คนซื้อเพราะดูคุ้มค่า หรือมีขนาดและน้ำหนักมีความเหมาะสม ในการใส่กระเป๋ากลับไปได้ง่าย

ข้อเสนอแนะ

การออกแบบของที่ระลึก ควรมีแนวคิดหลักๆ คือจะต้องสามารถ ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจซื้อสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว นั้นได้ ไม่ว่าจะซื้อให้ตัวเองหรือเป็นของฝากเป็นการซื้อ ด้วยความประทับใจในผลิตภัณฑ์ คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย ที่สามารถใช้ในชีวิตประจำวันได้ และควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่นำมาประยุกต์ในการออกแบบ ควรวิเคราะห์ด้านความเป็นไปได้ในตลาดที่เป็นสินค้าเพื่อการส่งออก

การวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการนำไปประยุกต์ใช้งานกับชุมชน ต่างๆ ได้ที่ต้องการค้นหาอัตลักษณ์ของตนเองเพื่อนำไปประยุกต์และพัฒนาเพื่อใช้ในการสร้างเป็นนวัตกรรม นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานและเพิ่มศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนได้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงวัฒนธรรมไทย. (2558) ฝากไทย ถอดรหัสเสน่ห์ของทีระลึกเพื่อการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ:

กระทรวงวัฒนธรรม

ปาพจน์ หนูนกคิตี.(2555) หลักการและกระบวนการออกแบบงานกราฟิกดีไซน์. นนทบุรี : ไอทีซีพีริเมียร์

พจนา นุ่มหัตถ์ และคณะ.(2555) ศึกษาวิถีวัฒนธรรม อนุรักษ์และพัฒนาผ้าชนเผ่า สู่เชิงพาณิชย์

กรณีศึกษาผ้าทอกะเหรี่ยง จังหวัดภาคเหนือ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

พระนคร.

วรเมธ ยอดบูน.(2548) อัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ในบริบทการท่องเที่ยว : ศึกษากรณี หมู่บ้านรวมมิตร

อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ. (2557) เอกลักษณ์และศิลปะลวดลายชาวเขา. กรุงเทพฯ:

บริษัท สยามคัลเลอร์พรีน จำกัด.